

Съдебна практика по въпроси, свързани с упражняване на правото на протест, свободата на мисълта и на изразяването на мнение (V)

Винаги, когато ситуацията дава възможност на съдиите да се произнасят по значими въпроси извън утвърдената съдебна практика, е полезно за гражданската култура и правосъзнанието да бъдат публикувани съдебните актове (без значение дали са влезли в сила). Това е полезно и за съдиите, защото не са чести случаите, в които на широка обществена преценка се поставя разбирането им за баланса между правото на протест, свободата на убежденията и изразяването на мнение и задължението за спазване на публичния порядък и ограниченията, които той налага пред упражняване на правата.

Ще публикуваме съдебните актове по делата, които са поставяли през последните години пред съда необходимостта да дефинира защитата на посочените права и границата при тяхното упражняване.

Публикуваме мотивите на определение по реда на чл. 64 НПК, н.ч.д. № 11 859/2020 г. на Софийския районен съд, Наказателно отделение, 9 състав, съдия Велизар Костадинов, както и въззивното определение на СГС, НО, 12 въззивен състав – съдия Ани Захариева, съдия Анелия Щерева (докладчик) и младши съдия Натали Генадиева.

1. Мотивите на определение по н.ч.д № 11 859/2020 г. на Софийския районен съд, Наказателно отделение, 9 състав, съдия Велизар Костадинов.

След съвещание и с оглед събраните по делото доказателства и доказателствени средства настоящият съдебен състав в приложение на материалния и процесуалния закон *“ex lege”* приема следното:

Съгласно чл. 63, ал. 1 от НПК мярка за неотклонение задържане под стража се взема в случаите, когато е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъпление, което се наказва с лишаване от свобода или друго по-тежко наказание и доказателствата по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши друго престъпление.

В настоящето производство обв. А.Б., със снета по делото самоличност, е привлечен с постановление за привличане на обвиняем от 3.9.2020 г. за това, че на 2.9.2020 г. от 11:45 ч до 11:50 ч в гр. С., в района на БНБ е извършил непристойни действия, грубо нарушаващи обществения ред и изразяващи явно неуважение към обществото, като деянието се отличава с дързост и е съпроводено със съпротива на орган на властта, изпълняващ задължението с опазване на обществения ред – хвърлил е паве по кордон от полицейски служители, охраняващи масово мероприятие – организиран национален протест – престъпление по чл. 325, ал. 2 ,вр. с ал. 1 от НК.

По делото се установява, че обв. Б. е осъждан с влязло в сила споразумение от **17.8.2020 г.** по НОХД №/2020 за престъпление по чл. 343 б, ал. 1 от НК, с което му е наложено наказание лишаване от свобода с определен изпитателен срок от 3 г.

Настоящият съдебен състав, с оглед повдигнатото обвинение по чл. 325, ал. 2 от НК, установява, че законът предвижда за него наказание лишаване от свобода до 5 г., тоест повдигнатото обвинение не е за тежко умишлено престъпление, тъй като съгласно чл. 93, т. 7 от НК, за да е тежко едно престъпление, следва да се предвижда от НК лишаване от свобода повече от 5 г. или друго по-тежко наказание.

Принципиално, от формална страна, съдът намира, че е изпълнена първата предпоставка на закона за преценката – дали следва да се определи задържане под стража, тъй като спрямо обвиняемото лице за конкретното

престъпление, за което е обвинено, се предвижда по волята на законодателя наказание лишаване от свобода в конкретен размер.

По отношение на преценката за наличие на **обосновано предположение и за целите на производството, съдът намира, в съответствие с чл. 13 и чл. 14 от НПК, че същото не се установява.**

За да формира такъв извод, съдът се позова на извършеното предявяване по чл. 284 от НПК на двата видеофайла от конкретния оптичен носител Серия ...№ на картон, приложен на лист 22 - гръб с обозначение лист 23.

Съдът се убеди в условията на непосредственост, че вторият файл който касае и е свързан с обстоятелствата, определени в рамката на обвинението, е с продължителност от 12 минути.

В съответната експертиза в досъдебното производство на лист 22 от делото е видно, че конкретният файл или период наблюдавано време е от 5 минути. Според заключението на вещото лице е наблюдавано лице от мъжки пол, с брада, облечено с червена тениска, с гривна на дясната ръка на китката, държащо в дясната си ръка паве. Като според вещото лице камъкът или конкретния предмет е хвърлен от лицето към Партийния дом.

При предявяването на видеофайла на основание чл. 284 от НПК с продължителност от 12 минути съдът не възприе посоката, към която е хвърлен въпросният предмет и дали е към конкретна сграда, охранявана от служителите на реда, дали е по посока на самите полицейски служители, или съответните граждани.

Съдът може само да предполага за насочеността на хвърления предмет, като интерпретацията на факти от страна на вещото лице по възложената видеотехническа експертиза, не обвързват съдебния състав, доколкото вещото лице няма такива правомощия.

Последният видеофайл с продължителност от 12 минути приключва с мятането на конкретно паве или друг предмет, т.е. с неговото хвърляне с

дясната ръка на посоченото лице, без да е ясна обаче посоката на хвърлянето му и спрямо кои лица и с каква насоченост, и дали действително някое от тях е било улучено, или са били причинени конкретни имуществени или неимуществени вреди спрямо конкретни обекти, които е искало евентуално да засегне лицето от кадрите.

Съдът единствено кредитира заключението на съдебно-техническата експертиза в частта, с която се установява, че лицето от кадрите с лицевата идентификация и сравнителен модел е обвиняемият Б.

На следващо място, съдът отчита, че показанията на свидетелите П. и Т. не са на преки очевидци и същите лично не са възприели инкриминираното деяние, посочено в постановлението на СРП. Съответно същите са възприели обстоятелства от изгледани видеозаписи, като по делото няма доказателства точно кои видеозаписи са изгледали и дали тези видеозаписи са именно записаните на оптичния носител на лист 23 от досъдебното производство.

На следващо място, след задържането на обв. Б., спрямо него не е извършено действие по разпознаване от конкретните лица, които са го възприели на кадрите или от лицата, които са го задържали, с цел затвърждаване на твърдяното обосновано предположение от страна на СРП.

Действително делото е в начален етап на развитие, **но преценката на съда да приеме към момента, че липсва обосновано предположение е доказателствено обоснована** именно от събраните до този момент в хода на досъдебното производство доказателствени материали.

Все пак съдът счита, че досъдебното производство е в процес на разследване, като ръководно решаващият орган в рамките на своите правомощия може да извърши други процесуалноследствени действия за събиране на доказателства, материалите от които да бъдат предявени и представени пред въззивния съд.

Предвид липсата на това, че не се установява обосновано предположение, за съда е безпредметно да се обсъждат останалите опасности от укриване и извършване на престъпление.

Съдът кредитира характеристика за обв. Б., съдържаща положителни характеристични данни относно неговата личност.

По отношение на опасността от извършване на престъпление съдът счита, че е безпредметно да се обсъжда такава, доколкото настоящия съдебен състав не установява обосновано предположение за престъплението по чл. 325, ал. 2 от НК.

По тези съображения и с оглед изложеното

СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ искането на СРП за вземане на най-тежката МНО „задържане под стража“ спрямо обв.А.Г.Б. по досъдебно производство №ЗМК/2020 г., по описа на РУ-СДВР, пр.пр. №/2020 г. по описа на СРП.

2. МОТИВИ на определение по в.н.ч.д № 3289/2020 г. на Софийския градски съд, Наказателно отделение, 12 въззивен състав, съдия Ани Захариева, съдия Анелия Щерева (докладчик), младши съдия Натали Генадиева.

СЪДЪТ, след проведеното съвещание, намери за установено следното:

Производството е по реда на чл. 64, ал. 7 от НПК. Образувано е по протест на прокурор от СРП срещу определение на СРС, НО, 9 състав, от 5.9.2020 г., по НЧД № 11859/2020 г., с което е оставено без уважение искането на прокуратурата за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража спрямо обв. А.Б., като съдът не е взел мярка за неотклонение спрямо същия.

За да стигне до този краен извод, СРС е посочил, че не съществува обосновано предположение за авторството на деянието съобразно повдигнатото на Б. обвинение и при това положение не е обсъждал опасностите по чл. 63, ал. 1 НПК, а е счел, че е недопустимо да се взима мярка за неотклонение спрямо Б.

Въззивният съдебен състав, като обсъди доказателствата, които са събрани до този момент в досъдебното производство, намери, че този извод на СРС е неправилен и не може да бъде споделен.

Формирайки извода си за наличието или липсата на обосновано предположение за авторството на деянието, съдът на първо място отчете, че Б. е привлечен към наказателна отговорност на 3.9.2020 г. за престъпление по чл. 325, ал. 2, вр.ал. 1 НК, за това, че на национален протест от 2.9.2020 г., е извършил хулигански действия, отличаващи се с дързост и съпроводени със съпротива срещу орган на власт, като е хвърлил в посока към полицейския кордон, охраняващ протеста, паве. В досъдебното производство са събрани гласни доказателствени средства – показанията на свидетелите И.П., С. Т. и Е.Й., както и са приобщени оптични носители, на които се съхраняват видеозаписи от охранителни камери на мястото, на което се твърди да е извършено престъплението, и въз основа на тях и на сравнителни образци е изготвена видео-техническа експертиза, която включва лицево разпознаване на обвиняемия. От този доказателствен материал, според съдебния състав в днешното с.з., може да се направи обосновано предположение, че Б., на посочения ден, място и час, действително е хвърлил паве от уличната настилка на съответното място в центъра на гр.София. Не е обоснован и противоречи на формалната логика направеният от СРС извод, че липсва основателно подозрение за осъществен състав на престъпление, след като не може да се направи констатация дали това паве, което СРС приема, че е хвърлено от обвиняемия, е хвърлено в посока към полицейския кордон, или в посока

към околните граждани, участници в протеста, и дали в резултат на това деяние са настъпили някакви имуществени или неимуществени вреди. За съставомерността на деянието на Б. като хулиганство по принцип, в тази ситуация, няма съществено значение дали той е насочил хвърления предмет към полицейските служители, или към околните граждани, доколкото във всяка една ситуация подобно поведение представлява демонстрация на незачитане на обществения ред и незачитане на правата на хората, които са намират около обвиняемия, като, видно от кадрите на записите, снети във видео-техническата експертиза, Б. е бил обграден от множество хора, така че, независимо дали той е насочил павета към полицаите, или просто го е хвърлил в произволна посока, неговото действие отразява грубо незачитане на стандартните правила за приемливо поведение на публични места, което да не застрашава околните, напротив – използваният предмет е поставил в опасност права на околни лица. Действително, няма данни реално да са накърнени такива права, но при всички случаи е съществувала опасност заради вида на предмета, неговата тежест и очевидно силата, с която той е хвърлен от Б., която се вижда дори и само от кадрите във видео-техническата експертиза, по начина, по който се придвижва неговата ръка, с позиция, вдигната зад главата му, и впоследствие напред изправена, без вече да държи паве в нея, така че, очевидно това паве е било хвърлено от него. Както вече беше посочено, няма никакво значение дали неговата цел субективно е била да го хвърли към полицейския кордон, или в някаква друга посока, при наличието на толкова много лица – това поведение винаги е укоримо и съставомерно по текста на чл. 325 НК.

Във връзка с доказателствената съвкупност, на която съдът се позовава за да прави изводи в днешното съдебно заседание, изрично трябва да бъде посочено, че СРС неправилно е събирал доказателства във връзка с обосноваването на предположението в заседанието по чл. 64 НПК от

5.9.2020 г., като е огледал приложените записи, тъй като в производството по чл. 64 НПК, съдът може да се позовава само на доказателства, събрани по надлежния ред по отношение на обосноваването на предположение, а във фазата на ДП този надлежен процесуален ред е единствено доказателствата да се събират от разследващите органи и евентуално от прокурора, който би извършвал действия по разследването.

По отношение на съставомерността на деянието съдът държи да подчертае и следното във връзка с необходимостта да се обсъди конкретното действие на обвиняемия през призмата на евентуалната колизия на правото му да изразява мнение срещу политическата власт, включително и чрез действия, които са по-провокативни и по-обществено неприемливи, и друго, защитено от закона право. В случая съдът намира, че този конфликт – между правото на изразяване на мнение и правото на защитено друго благо, което да обоснове намесата на държавата чрез наказателно преследване, е решен в полза на защитата на правото на здраве и живот на околните хора покрай обвиняемия, тъй като, дори и същият да е избрал да изразява възмущение срещу властта чрез хвърляне на паве, механизмът на това деяние е застрашил, както беше посочено, здравето и живота на околни лица, така че не може да се приеме като допустим начин на изразяване на протест, включително и на приемлив начин за гражданско неподчинение. Поради тази причина съдът приема, че е адекватна в случая на действията на Б. намесата на органите на досъдебното производство, съответно на съда, за ограничаване на неговите права заради извършеното действие. Само като детайл – обвинението, което му е повдигнато, към момента не е прецизно, и не може да се сподели, че това деяние е извършено със съпротива на орган на власт, настоящият състав няма да се задълбочава и да анализира постановлението на Върховния съд, което посочва обективните и субективни признаци на престъплението хулиганство, но при всички случаи – дали се касае за

точно такова престъпление по чл. 325, ал. 2 или чл. 325, ал. 1 НК, има престъпление, за което е предвидено наказание лишаване от свобода.

По отношение на опасностите – без спор е, че няма опасност от укриване на обвиняемия, но по отношение на опасността от извършване на престъпление, съдът смята, че такава съществува, тъй като около 20 дни преди извършването на инкриминираното деяние, Б. е осъден на лишаване от свобода за срок от 6 месеца с 3 годишен изпитателен срок, и глоба от 200 лв. за престъпление по чл. 343б, ал. 1, и въпреки това, същият е нарушил обществения ред по един начин, който трябва да се определи като съставомерен по НК. Това сочи, че има опасност впоследствие той да нарушава закона, но тя не може да се определи като толкова интензивна, че да налага задържането под стража на обвиняемия. При това съдът съобрази приложените пред СРС писмени доказателства във връзка с неговата социална и семейна ангажираност, които не сочат, че той е личност с изградени трайни престъпни навици, така че опасността от извършване на престъпление да може да се ограничи само с най-тежката мярка за неотклонение, както смята прокуратурата, напротив – една по-лека мярка за неотклонение, може да доведе, без непропорционално да засяга правата на обвиняемия, до постигане на целите на мерките за неотклонение. Такава мярка е гаранция в пари, в размер на 1000 лв., която ще позволи на обвиняемия да преосмисли поведението си и да се съобразява с изискванията на наказателното производство към него, и да се въздържа от извършване на други нарушения на закона. Тази гаранция следва да бъде внесена в 7-мо дневен срок от днес.

По тези съображения определението на СРС трябва да бъде отменено в частта, в която спрямо обвиняемия не е взета мярка за неотклонение, доколкото в частта относно оставянето без уважение на искането за задържане е правилно, и вместо това, спрямо обвиняемият да се вземе мярка за неотклонение гаранция в пари, в размер на 1000 лв.

Така мотивиран,

СЪДЪТ

О П Р Е Д Е Л И:

ОТМЕНЯ определение от 5.9.2020 г. на СРС, НО, 9 състав, постановено по НЧД № 11859/2020 г., в частта, с която спрямо обвиняемия А.Г.Б. не е взета мярка за неотклонение, и вместо това

ВЗЕМА спрямо А.Г.Б., обвиняем по ДП №/2020 г. по описа на ...РУ-СДВР, пр. пр. №/2020 г. по описа на СРП, мярка за неотклонение гаранция в пари, в размер на 1000 лв., вносима в 7-мо дневен срок от днес.

ПОТВЪРЖДАВА определението в останалата му част.